

STENOGRAFSKE BELEŠKE
NARODNE SKUPŠTINE
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 8

BEOGRAD 1939 GODINE

KNJIGA I

I REDOVNI SASTANAK

NARODNE SKUPŠTINE
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

DRŽAN 16 FEBRUARA 1939 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVAO

PRETSEDNIK

MILAN SIMONVIĆ

SEKRETAR

MILAN BADŽAK

Prisutni g. g. Ministri: Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar unutrašnjih poslova **Dragiša J. Cvetković**, Ministar saobraćaja **dr. Mehmed Spaho**, Ministar prosvete **Stevan Ćirić**, Ministar građevina **dr. Milio Krek**, Ministar bez portfelja **dr. Džafer Kulenović**, Ministar vojske i mornarice, armijski general **Milutin Đ. Nedić**, Ministar bez portfelja **Ante Mastrović**, Ministar bez portfelja **Franc Snoj**, Ministar trgovine i industrije **Jevrem Tomić**, Ministar pošta, telegrafa i telefona **Jovan Altiparmaković**, Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja **Miloje Rajaković**, Ministar šuma i rudnika **Ljubomir Pantić**, Ministar bez portfelja **dr. Branko Miljuš**, Ministar poljoprivrede **Nikola Bešlić**, Ministar fizičkog vaspitanja naroda **Đura Čejović**, Ministar pravde **dr. Viktor Ružić**, Ministar inostranih poslova **dr. Aleksandar Cincar-Marković**, Ministar finansija **Vojin Đuričić**.

POČETAK U 17,30 ČASOVA

SADRŽAJ:

Pre dnevnog reda: 1 — Čitanje i usvajanje zapisnika V prethodnog sastanka;

2 — Saopštenje o podnošenju ostavke na poslanički mandat narodnog poslanika dr. Dušana Stevčića;

3 — Saopštenje i usvajanje izveštaja Verifikacionog odbora VI br. 166 od 16 februara 1939 g. o dolasku novih narodnih poslanika na mesto onih koji su podneli ostavke na poslaničke mandate;

Govornici: Pretsednik Narodne skupštine Milan Simonović, sekretar Milan Badžak.

Dnevni red: Otvaranje sednica Narodne skupštine Ukazom Kraljevskih Namesnika i čitanje Deklaracije Kraljevske vlade.

Govornici: Pretsednik Narodne skupštine Milan Simonović, Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar unutrašnjih poslova Dragiša J. Cvetković.

Pretsednik Milan Simonović: Gospodo narodni poslanici, otvaram I redovni sastanak Narodne skupštine. Izvolite čuti zapisnik V prethodnog sastanka. Molim g. sekretara da pročita zapisnik.

Sekretar Milan Badžak pročita zapisnik V prethodnog sastanka.

Pretsednik Milan Simonović: Ima li ko od gospode narodnih poslanika da primeti šta god na pročitani zapisnik? (Nema.) Pošto se niko nije javio za reč, to oglašujem da je zapisnik primljen.

Izvolite čuti jedno saopštenje ostavke narodnog poslanika g. Stevčića. Molim g. sekretara da pročita ostavku.

Sekretar Milan Badžak (saopštava): Dr. Dušan Stevčić, narodni poslanik, podnosi ostavku na poslanički mandat za Srez belopalanački.

Pretsednik Milan Simonović: Ova ostavka će se uputiti Verifikacionom odboru.

Izvolite čuti izveštaj Verifikacionog odbora.

Sekretar Milan Badžak (čita):

„NARODNA SKUPŠTINA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Verifikacioni odbor

VI Br. 166
16 februara 1939 god.
u Beogradu

NARODNOJ SKUPŠTINI

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

BEOGRAD

Verifikacioni odbor primio je preko Pretsednika Narodne skupštine ostavke narodnih poslanika, i to: Za upravno područje Beograd, Zemun i Pančevo g. Dušana Trifkovića za upravno područje Beograd, Zemun i Pančevo, pod I Br. 843/39.

U Dravskoj banovini: g. dr. Antona Korošca na izborni srez grad Ljubljana pod I Br. 656/39; g. dr. Antona Korošca na izborni srez ljubljanski pod I Br. 656/39; g. dr. Franca Kuloveca na izborni srez novomeški pod I Br. 674/39.

U Savskoj banovini: g. inž. Nikole Kabalina na izborni srez osječki pod I Br. 672/39; g. Đure Jankovića na izborni srez osječki pod I Br. 662/39; g. dr. Bogdana Stopara na izborni srez varaždinski pod I Br. 681/39; g. Đure Mikašinića na izborni srez ogulinski pod I Br. 664/39; g. Milana Dobrovoljca na izborni srez klanječki pod I Br. 707/39; i g. Dušana Letice na izborni srez korenčki pod I Br. 711/39.

U Vrbaskoj banovini: g. dr. Petra Kostića na izborni srez prnjavorski pod I Br. 712/39; i g. Bogoljuba Kujundžića na izborni srez bosansko-grahovski pod I Br. 659/39.

U Primorskoj banovini: g. Huseina Čišića na izborni srez mostarski pod I Br. 666/39;

U Drinskoj banovini: g. dr. Džafera Kulenovića na izborni srez žepački pod I Br. 687/39; g. dr. Hifzije Gavran Kapetanovića na izborni srez rogatički pod I Br. 710/39; g. dr. Mehmeda Spahe na izborni srez grad Sarajevo pod I Br. 657/39; i g. dr. Mehmeda Spahe na izborni srez tuzlanski pod I Br. 657/39.

U Zetskoj banovini: g. Tihomira V. Šarkovića na izborni srez štavički pod I Br. 713/39; i g. Ismeta Gavrana Kapetanovića na izborni srez fočanski pod I Br. 745/39.

U Dunavskoj banovini: g. Stevana Čirića na izborni srez sremsko-karlovački pod I Br. 655/39; g. Dimitrija Magaraševića na izborni srez palanački pod I Br. 746/39; g. Milana Badžaka na izborni srez mladenovački pod I Br. 663/39; g. inž. Svetozara Stankovića na izborni srez novokanjiški pod I Br. 658/39; g. inž. Svetozara Stankovića na izborni srez starobečejski pod I Br. 658/39; i g. Kamenka Božića na izborni srez kragujevački pod I Br. 858/39.

U Moravskoj banovini: g. Dragiše Cvetkovića na izborni srez niški pod I Br. 660/39; g. Dobrivoja Stošovića na izborni srez dobrički pod I Br. 661/39; g. Dušana Pantića na izborni srez zviški pod I Br. 758/39; g. Vladimira N. Kazimirovića na izborni srez negotinski pod I Br. 665/39; g. Stanoja Protića na izborni srez paraćinski pod I Br. 793/39; g. Miloša I. Cukavca na izborni srez ravanički pod I Br. 912/39; i g. dr. Dušana Stevčića na izborni srez belopalanački pod I Br. 959/39.

U Vardarskoj banovini: g. Miloša Dragovića na izborni srez jablanički pod I Br. 698/39; g. Vojislava

Dordevića na izborni srez kočanski pod I Br. 943/39; i g. Ugrina Joksimovića za srez gornjopološki pod I Br. 950/39.

Pošto je pregledao sav izborni materijal, Verifikacioni odbor je konstatovao: da na mesto g. Dušana Trifkovića dolazi njegov zamenik g. Dragoljub P. Zekavica, direktor gimnazije u penziji iz Beograda; na mesto g. dr. Antona Korošca dolazi njegov zamenik u izbornom srezu grad Ljubljana g. dr. Golia Adolf, tajnik Industrijske zveze iz Ljubljane; na mesto g. dr. Antona Korošca dolazi njegov zamenik u izbornom srezu ljubljanskom g. Rudolf Smersu, pravni referent Okružnog ureda za osiguranje radnika iz Ljubljane; na mesto g. dr. Franca Kuloveca dolazi njegov zamenik g. Demetrej Veble, odvjetnik iz Novog Mesta; na mesto g. inž. Nikole Kabalina dolazi njegov zamenik g. Nikola Gavrilović, posednik i bivši narodni poslanik iz Tenje; na mesto g. Đure Jankovića dolazi njegov zamenik g. Jovan Vuković, posednik i bivši narodni poslanik iz Osjeka; na mesto g. dr. Bogdana Stopara dolazi njegov zamenik g. Ivo Škarpa, profesor i banski većnik iz Varaždina; na mesto g. Đure Mikašinića dolazi njegov zamenik g. Dušan Bogunović, školski nadzornik u penziji iz Zagreba; na mesto g. Milana Dobrovoljca dolazi njegov zamenik g. Stanko Lončar, ratar i bivši narodni poslanik iz Velinaca; na mesto g. Dušana Letice dolazi njegov zamenik g. Mišo St. Kosanović, industrijalac iz Plitvičkih Jezera; na mesto g. dr. Petra Kostića dolazi njegov zamenik g. Ljubomir Milinčić, predsednik opštine iz Velike Ilove; na mesto g. Bogoljuba Kujundžića dolazi njegov zamenik g. Miljkan M. Arežina, posednik iz Bosanskog Grahova; na mesto g. Huseina Čišića dolazi njegov zamenik g. Osman Voljevica, penzioner Centralnog Presbiraia iz Mostara; na mesto g. dr. Džafera Kulenovića dolazi njegov zamenik g. Ibrahim Krupić, bivši sreski veterinar iz Zenice; na mesto g. dr. Hivzije Gavran Kapetanovića dolazi njegov zamenik g. Hamdija Z. Šahinpašić, advokatski činovnik iz Rogatice; na mesto g. dr. Mehmeda Spahe za izborni srez grad Sarajevo dolazi njegov zamenik g. Mehmed Šahinagić, posednik iz Sarajeva; na mesto g. dr. Mehmeda Spahe za izborni srez tuzlanski dolazi njegov zamenik g. Muhamed S. Omerčić, posednik i trgovac iz Seone; na mesto g. Tihomira V. Šarkovića dolazi njegov zamenik g. Aćif Hadži-Ahmedović, trgovac iz Novog Pazara; na mesto g. Ismeta Gavrana Kapetanovića dolazi njegov zamenik g. Mustafa Tafro, predsednik opštine iz Foče, na mesto g. Stevana Čirića, dolazi njegov zamenik g. Aleksandar D. Milić, političko-upravni sekretar Banske uprave u penziji iz Novog Sada; na mesto g. Dimitrija Magaraševića dolazi njegov zamenik g. dr. Josif Trišler, inženjer iz Novog Vrbasa; na mesto g. Milana Badžaka dolazi njegov zamenik g. Janko J. Badžak, ekonom iz Mladenovca; na mesto g. inž. Svetozara Stankovića za izborni srez novokanjiški dolazi njegov zamenik g. inž. Zlatoje Stanković, agronom iz Obiliceva; na mesto g. inž. Svetozara Stankovića za izborni srez starobečejski dolazi njegov zamenik g. dr. Miloš I. Vlahović, advokat iz Starog Bečejaja; na mesto g. Kamenka Božića dolazi njegov zamenik g. Velimir Marković, zemljodelac iz Desimirovca; na mesto g. Dragiše Cvetkovića dolazi njegov zamenik g. Borivoje D. Dimitrijević, inspektor socijalne politike iz Niša; na mesto g. Dobrivoja Stošovića dolazi njegov zamenik g. Dušan A. Dimitrijević, industrijalac iz Doljevca; na mesto

g. Dušana Pantića dolazi njegov zamenik g. Lazar J. Grujić, predsednik opštine iz Voluje; na mesto g. Vladimira N. Kazimirovića dolazi njegov zamenik g. Dimitrije A. Pantić, inženjer iz Negotina; na mesto g. Stanoja Protića dolazi njegov zamenik g. Radomir Vučković, zemljoradnik iz Gornje Mutnice; na mesto g. Miloša I. Cukavca dolazi njegov zamenik g. Radomir V. Stojković, zemljoradnik i predsednik opštine iz Senja; na mesto g. dr. Dušana Stevčića dolazi njegov zamenik g. Dragutin M. Sokolović, trgovac iz Bele Palanke; na mesto g. Miloša Dragovića dolazi njegov zamenik g. Milorad Perović, zemljoradnik iz Donjeg Konjuvca; na mesto g. Vojislava Đorđevića dolazi njegov zamenik g. Milan Ampović, predsednik opštine iz Južne Vinice; i na mesto g. Ugrina Joksimovića dolazi njegov zamenik g. Kadri Salijević, advokat iz Gostivara.

Isto tako Odbor je primio pod Br. 426/39 mandat i izveštaj o smrti narodnog poslanika Milana J. Durmana, izabranog u Srezu dvorskom, pa je utvrdio da na njegovo mesto dolazi njegov zamenik g. Đura Begović, zemljodolac iz Javnice.

S toga, a na osnovu §§ 21 i 66 Zakona o izboru narodnih poslanika za Narodnu skupštinu, Verifikacioni odbor ima čast predložiti Narodnoj skupštini, da izvoli oglasiti i pozvati za narodne poslanike i to g. g.:

Dragoljuba P. Zekavicu za upravno područje Beograd, Zemun i Pančevo; Golju dr. Adolfa za izborni Srez grad Ljubljana; Rudolfa Smerzu za Srez ljubljanski; Demetreja Veblea za Srez novomeški; Nikolu Gavrilovića za Srez osječki; Jovana Vukovića za Srez osječki; Ivu Škarpa za Srez varaždinski; Dušana Bogunovića za Srez ogulinski; Stanka Lončara za Srez klanječki; Mišu S. Kosanovića za Srez korenički; Ljubomira Milinčića za Srez prnjavorski; Miljkana M. Arežinu za Srez bosansko-grahovski; Osmana Voljeviću za Srez mostarski; dr. Ibrahima Krupića za Srez žepački; Hamdiju Ž. Šahinpašića za Srez rogatički; Mehmeda Šahinagića za izborni Srez grad Sarajevo; Muhameda S. Omerčića za Srez tuzlanski; Aćifa Hadži Ahmedovića za Srez štavički; Mustafu Tafru za Srez fočanski; Aleksandra D. Milića za Srez sremsko-karlovački; dr. Josifa Trišlera za Srez palanački; Janka J. Badžaka za Srez mladenovački; inž. Zlatoja Stankovića za Srez novokanjiški; dr. Miloša I. Vlahovića za Srez starobečejski; Velimira Markovića za Srez kragujevački; Borivoja D. Dimitrijevića za Srez niški; Dušana A. Dimitrijevića za Srez dobrički; Lazara J. Gruića za Srez zviški; Dimitrija A. Pantića za Srez negotinski; Radomira Vučkovića za Srez paraćinski; Radomira V. Stojkovića za Srez ravanički; Milorada Perovića za Srez jablanički; Milana Ampovića za Srez kočanski; Đuru Begovića za Srez dvorski; Kadri Salijevića za Srez gornjo-pološki i Dragutina M. Sokolovića za Srez belopalanački.

Odboru je čast umoliti Narodnu skupštinu da izvoli ovaj njegov izveštaj u celosti usvojiti.

16 februara 1939 god.

Beograd

Predsednik
Verifikacionog odbora,
Vojko Čvrkić s. r.

Sekretar,
Dr. Albin Šmajt s. r.

(Sleduju potpisi 14 članova Verifikacionog odbora)

Predsednik Milan Simonović: Prima li Narodna skupština pročitati izveštaj Verifikacionog odbora? (Prima!). Pošto Narodna skupština izveštaj prima,

to proglašujem da su oglašeni za narodne poslanike sva gospoda imenovana u ovome izveštaju.

Prelazimo na dnevni red. Na dnevnom je redu: Otvaranje sednica Narodne skupštine u ovome sazivu.

Ima reč Predsednik Ministarskog saveta gospodin Dragiša Cvetković. (Burno i dugotrajno pljeskanje sa složnim usklikima: Živeo!... Živeo!)

Predsednik Ministarskog saveta i Ministar unutrašnjih poslova Dragiša J. Cvetković (čita):

„U IME

NJEGOVOG VELIČANSTVA

PETRA II

po milosti Božjoj i volji narodnoj

KRALJA JUGOSLAVIJE

KRALJEVSKI NAMESNICI

Na predlog Predsednika Ministarskog saveta i Ministra unutrašnjih poslova, a na osnovu čl. 32 Ustava i po saslušanju Ministarskog saveta, rešili su i rešavaju:

Da se sednice Narodne skupštine, sazvane u vanredan saziv 16 januara 1939, otvore 16 februara 1939 čitanjem ovog Ukaza.

Predsednik Ministarskog saveta i Ministar unutrašnjih poslova neka izvrši ovaj Ukaz.

16 februara 1939 godine
u Beogradu

PAVLE s. r.

Dr. STANKOVIĆ s. r.

Dr. PEROVIĆ s. r.

Predsednik Ministarskog saveta
i Ministar unutrašnjih poslova,
Dragiša J. Cvetković, s. r.

Ministar saobraćaja,

Dr. Spaho, s. r.

Ministar prosvete,

S. Ćirić, s. r.

Ministar građevina,

Krek, s. r.

Ministar bez portfelja,

Dž. Kulenović, s. r.

Ministar vojske i mornarice,

armijski general,

Mil. Nedić, s. r.

Ministar bez portfelja,

Mastrović, s. r.

Ministar bez portfelja,

Snoj, s. r.

Ministar trgovine i industrije,

J. Tomić, s. r.

Ministar pošta, telegrafa i telefona,

Jovan Altiparmaković, s. r.

Ministar socijalne politike

i narodnog zdravlja,

Miloje Rajaković, s. r.

Ministar bez portfelja,

B. Miljuš, s. r.

Ministar šuma i rudnika,

Lj. Pantić, s. r.

Ministar fizičkog vaspitanja naroda,

Đuro Čejović, s. r.

Ministar poljoprivrede,

inž. N. Bešlić, s. r.

Ministar pravde,

Ružić, s. r.

Dr. A. Cincar-Marković, s. r.

Ministar inostranih poslova,

Ministar finansija,

V. Đuričić, s. r.

(Čitanje Ukaza saslušali su narodni poslanici stojeći i propratili jednodušnim uzvicima: *Živeo Kralj!*)

Pretsednik Milan Simonović: Reč ima Predsednik Ministarskog saveta i Ministar unutrašnjih poslova gospodin Dragiša Cvetković. (Burno i dugotrajno pljeskanje.)

Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar unutrašnjih poslova Dragiša J. Cvetković: Gospodo narodni poslanici, Kraljevska vlada, kojoj imam čast da predsedavam, obrazovana je najvišim poverenjem Kraljevskog Namesništva. (Burno i jednodušni uzvici: *Živeo Kraljevski Namesnici!*) Ona je došla sa jednom specijalnom misijom: da pristupi konsolidovanju i sređivanju naših unutrašnjih prilika, da pripremi i pristupi rešenju onih problema, koji ovu konsolidaciju uslovljavaju i da preko toga prikupi sve narodne snage, koje su se do sada uzaludno u međusobnom trvenju trošile, pa da ih preko trajnog unutrašnjeg mira upotrebi na izgrađivanje one državne politike, koja obezbeđuje puno spokojstvo u zemlji, ekonomsko i privredno blagostanje, bezbednost i mir na granicama.

Na tome putu jedno od glavnih pitanja je nesumnjivo sređivanje odnosa u pogledima koji već dvadeset godina postoje kod braće Hrvata na osnovne probleme naše državne politike. (Opšte burno pljeskanje.)

Stojeći na principu da među nama moraju biti stvoreni stalni, bolji i čvršći odnosi u pogledu sudešavanja u državnom životu na bazi pune jednakosti i ravnopravnosti... (Burno i dugotrajno odobravanje)... vodeći pri tome računa o važnim momentima naše istorijske prošlosti, Kraljevska vlada smatra da sporazum sa Hrvatima kao hrvatsko pitanje mora biti njena jasna i odlučna politika. Prema tome već prethodni radovi na ovome velikom putu moraju biti takvog karaktera, da odlučno ostave na stranu sve metode prošlosti, koje su ovaj najvažniji, državni, unutrašnji problem raznim taktiziranjima udaljavali od njegovog pravog rešenja. Kraljevska vlada veruje da se ovim putem može stvoriti solidna baza za jednu novu orijentaciju naše unutrašnje politike.

Kraljevska vlada želi da u atmosferi uzajamnog bratskog razumevanja i trpeljivosti pristupimo rešenju ovog istorijskog zadatka. Ali, baš zbog njegove zamašnosti i delikatnosti treba da smo svi svesni da autoritet države, javni i socijalni poredak, imovna bezbednost i red u administraciji imaju biti u potpunosti sačuvani. (Odobranje i povici: *Tako je!*)

U svojoj privrednoj i finansijskoj politici Kraljevska vlada će pokloniti najpotpuniju pažnju da se racionalno i planski osiguraju najpovoljniji uslovi, materijalni, tehnički i psihološki za što bolji privredni napredak zemlje, s težnjom da postepeno diferenciranje naše radinosti i bolje iskorišćenje naših moguć-

nosti doprinese opštem podizanju narodnog blagostanja i privredne nezavisnosti.

Neotstupno stojeći na stanovištu da je budžetska ravnoteža osnov i temelj dobrih državnih finansija, Kraljevska vlada će pri tom voditi računa o platišnoj moći naroda i o pravilnom rasporedu javnih tereta. Ponaosob, pak, pokloniće se pažnja javnom kreditu u zemlji i na strani, poboljšanju uslova za razvitak nacionalne štednje i osigurati stabilnost našeg novca.

U spoljno-političkom pogledu Kraljevska vlada nastaviće dosadašnju aktivnost sa istim naporima i u istom pravcu, u cilju održanja mira i spoljno-političkog snaženja naše zemlje. (Odobranje i pljeskanje.)

Kraljevini Jugoslaviji uspelo je, za poslednjih četiri i po godine Kraljevskog Namesništva, blagodareći svojoj istrajnoj i konstruktivnoj politici, da sa velikim silama kao i sa svima susednim državama uspostavi bliže i prijateljske odnose. Pozitivni rezultati koji su zabeleženi poslednjih godina dokazuju da su putevi, koje je spoljna politika Jugoslavije sebi odredila u cilju međunarodnih sporazumevanja, bili tačni. Stoga u teškim međunarodnim političkim vremenima bilo joj je uvek moguće držati se pravca, koji je pokazao da danas Kraljevina Jugoslavija stoji sa svima zemljama u dobrim i urednim odnosima.

Zadaci naše spoljne politike biće i nadalje: brižljivo čuvati sva stečena prijateljstva i sve dobre odnose negovati i izgrađivati ih u najboljem smislu.

Kraljevska vlada je uverena da će za ovakav svoj program imati i javno mnjenje i veru naroda i potporu ovoga Doma, koji su neophodno potrebni za uspeli dobre državne politike i da će rađajući predano u ovome pravcu opravdati visoko poverenje Kraljevskog Namesništva. (Burno i dugotrajno pljeskanje i povici: *Živeo!*)

Pretsednik Milan Simonović: Gospodo narodni poslanici, ovim je dnevni red naše današnje sednice iscrpen. Stoga sam slobodan da vam predložim kao dnevni red naredne sednice:

Izbor stalnih skupštinskih odbora:

- 1) Izbor Administrativnog odbora (21 član);
- 2) Izbor Imunitetnog odbora (21 član);
- 3) Izbor Odbora za molbe i žalbe (21 član); i
- 4) Izbor Finansijskog odbora (31 član).

Prima li Narodna skupština predloženi dnevni red? (Prima). Ovu sednicu, sa vašim pristankom, zaključujem, a narednu zakazujem za sutra, 17 februara, u 9 časova pre podne sa primljenim dnevnim redom.

Molim gospodu zamenike, čija su imena pročitana u izveštaju Verifikacionog odbora, da izvole doći u moj kabinet radi polaganja zakletve.

Sednica je zaključena u 17 i 55 časova.